

Neppe en lønn å leve av

Av Carin Leffler og Tonje Kristiansen

Ingen av de 25 kleskjedene¹ som Framtiden i våre hender har kartlagt stiller klare krav til sine leverandører om at disse skal betale arbeiderne en levelønn, dvs. en lønn som dekker mer enn minimumsbehov – en lønn å leve av. De undersøkte kleskjedene har norsk, svensk, dansk eller spansk eierskap.

Klesgigant med svake krav

Et av de selskapene som har den svakeste lønnpolicyn, sett fra et arbeiderståsted, er den svenske klesgiganten Hennes & Mauritz. De legger listen lavt og mener at minstelønn kan være godt nok, er den svenske klesgiganten Hennes & Mauritz. Selskapet har over 1500 butikker i rundt 30 land og leverer kjempeoverskudd år etter år. Selskapet har rundt 800 leverandører med sammen 2000 produksjonssteder. Hennes & Mauritz har arbeidet med å stille krav til leverandørkjeden i en årrekke, har en årlig miljø- og etikkrapport og 70 ansatte som arbeider med etikkspørsmål.

Den norske klesaktøren Voice AS, som driver kleskjedene Voice of Europe, Boys of Europe, Vic og Match har heller ikke krav om levelønn i sine etiske retningslinjer. Selskapet krever at lønningene skal være i tråd med landets minstesatser, eller i henhold til "rådende lønnsnivå" – uten å forklare hva det innebærer.

Levelønn, ikke minstelønn

I mange land hvor klær for det norske markedet produseres, er **minstelønnen** svært lav og dekker sjelden de grunnleggende behov hos arbeiderne. Det betyr at disse ofte må arbeide svært lange pass og mange dager i strekk for å i det hele tatt kunne klare seg. Selv den reelle lønnen (dvs. den lønn arbeiderne får utbetalt) ligger på omtrent halvparten av det som kan anses som en levelønn i land som Kina, Bangladesh, Thailand og India.²

En **levelønn** er derimot en lønn som dekker de grunnleggende behov en familie har slik som mat, rent vann, husrom, klær, utdanning for barna, grunnleggende helsestell og litt ekstra til sparing eller uforutsette utgifter.

Hva krever de andre kleskjedene?

Varner-gruppen (kleskjedene Bik Bok, Carlings, Cubus, Dressmann, Solo, Urban, VOLT, Wearhouse, VOLT, Wearhouse, WOW): Lønnskrav er uklare siden de etiske retningslinjene snakker både om minstelønn og noe som ser ut som en levelønn.³

¹ De norske: Bik Bok, Carlings, Cubus, Dressmann, Solo, Urban, VOLT, Wearhouse, VOLT, Wearhouse, WOW, Boys of Europe, Boys of Europe, Vic, Match, Neste stopp, Ricco Vero.

De svenske: Hennes & Mauritz, Gina Tricot, KappAhl, Lindex.

De danske: Jack & Jones, mamalicious, name it, Only, Object Collectors Item, VILA, Vero Moda.

Den spanske: Zara.

² Se "Let's clean up fashion" (2007), særlig s. 4-7. <http://www.labourbehindthelabel.org/images/pdf/lcuf2007.pdf> og "Clearing the hurdles" (2008), http://www.playfair2008.org/docs/Clearing_the_Hurdles.pdf

³ 7. **Adequate Wages**. ILO Convention N° 131.

KappAhl: "Hvis minstelønnen ikke dekker levekostnader og noe sparing skal leverandørene *oppmuntres* [vår utheving] til å gi arbeiderne lønn for å dekke disse behov". Dette er i samsvar med det næringslivsorienterte Business Social Corporate Initiative sine etiske retningslinjer⁴.

Gina Tricot: Det samme som KappAhl.

Lindex: Samme som KappAhl og Gina Tricot.

Bestseller: Minstelønn eller standardnivå i bransjen.

Zara: Uklart siden de etiske retningslinjene snakker både om minstelønn og noe som kan tolkes i retning av levelønn.⁵ Kleskjeden har ikke innlemmet flerpartinitiativets Ethical Tradings Initiative sitt krav mht. levelønn til tross for sitt medlemskap i flerpartsinitiativet.

Ricco Vero: Det etiske retningslinjene sier kun at det ska være "forsvarlige lønns- og arbeidsforhold".

Neste Stopp: Har sannsynligvis ikke etiske retningslinjer.

Billige produsentland

Alle kleskjedene som dekkes av undersøkelsen har produksjon i mange land, men ingen av dem eier tekstilfabrikkene selv.

I fjor kom 54 prosent av den norske importen av klær fra Kina. Bangladesh, India og Tyrkia er andre sentrale land Norge importerer fra. Det som kjennetegner disse landene er at de er såkalte lavkostland, hvor det er svært billig å produsere klær og sko. I disse og mange andre produksjonsland alle disse landene har det blitt avdekket gjentatte, grove brudd på arbeidernes rettigheter (slik disse er beskrevet i ILOs kjernekonvensjoner og FNs menneskerettigheter).

En nylig utgitt rapport⁶ fra Tekstilarbeiderinternasjonalen viser at en kvinnelig tekstilarbeider i Bangladesh tjener 71 taka, eller rundt 6 kroner per dag. I løpet av denne dagen må hun produsere 90 t-skjorter. Det betyr at arbeidskostnaden for et slikt plagg er 0,8 taka, eller 7 øre. Den samme t-skjorten koster kanskje 149 kroner i butikken. Hvis hennes lønn skulle økes fra dagens minstelønn pr. måned på 1851 taka til en levelønn på

7.1 A minimum wage in accordance with national legal standards or industry benchmark standards is the absolute minimum standard. The wage shall also cover basic necessities and should allow for some savings. If this requirement is not yet met, the factory shall work towards its fulfilment.

7.2 Working hours, wages and overtime wages shall be set in accordance with relevant laws.

(...)

⁴ Wages paid for regular working hours, overtime hours and overtime differentials shall meet or exceed legal minimums and/or industry standards. (...) In situations in which the legal minimum wage and/or industry standards do not cover living expenses and provide some additional disposable income, supplier companies are further encouraged to provide their employees with adequate compensation to meet these needs. Kilde: <http://www.bsci-eu.com/index.php?id=2034>

⁵ **7. Lønninger skal betales:** "Eksterne produsenter, leverandører og deres underleverandører skal sikre at lønningene for en standard arbeidsuke skal minst være i tråd med lovfestet minstelønn eller kollektivavtale, hvor den høyeste gjelder. I alle tilfeller skal lønningene være tilstrekkelige til å kunne dekke de grunnleggende behov til arbeiderne og deres familier og andre behov som kan anses som rimelige." (...)

⁶ <http://www.itglwf.org/pdf/Bargaining%20for%20a%20Living%20Wage.pdf>

4500 taka ville det bety økte arbeidskostnader per plagg på mindre enn 20 øre.

Zara leder an

Selv om ingen av de undersøkte kleskjedene har innlemmet et utvetydig krav om en levelønn i sine etiske retningslinjer, er det én kleskjede som arbeider svært forpliktende for å sikre arbeidernes rettigheter i leverandørkjeden. Spanske Inditex Group, verdens største klesaktør og som blant annet eier Zara og Massimo Dutti, og har flere butikker i Norge, signerte sist år en såkalt global rammeavtale om grunnleggende arbeiderrettigheter med Tekstilarbeiderinternasjonalen. Den omfatter alle selskapets leverandører.

Nettverket Rene klær mener at denne avtalen er et stort skritt i riktig retning for å sikre arbeidernes rettigheter, herunder retten til kollektive lønnsforhandlinger som gjør at tekstilarbeiderne kan forhandle seg fram til høyere lønninger uansett i hvilket land fabrikkene ligger.

En levelønn bør helst komme i stand ved kollektive forhandlinger mellom arbeiderne og selskapets eiere. Hvis slike forhandlinger er vanskelige eller umulige på grunn av mangel på fagforeninger eller undertrykking av faglige rettigheter, er det mulig å beregne en levelønn ut ifra lokalsamfunnets gjennomsnittlige levekostnader.

Forutsetningen for at fabrikkene i produsentland skal kunne betale arbeiderne en lønn de kan leve av er at kleskjeder i Norge og andre land betaler en pris for varen som muliggjør dette.

Handling nå!

Det finnes med andre ord ingen som helst unnskyldning for at klesselskapene ikke skal starte en prosess for å betale en høyere pris for varene. Det er en forutsetning for at arbeiderne skal kunne tilbys eller forhandle frem en høyere lønn.

Vårt krav er at kleskjedenes etiske retningslinjer skal inneholde krav om levelønn og at klesselskapene gir en klar beskrivelse av hvordan intensjonen om en levelønn skal omsettes i praksis. For arbeidere som syr klær til norske forbrukere utgjør dette forskjellen mellom et liv i relativ fattigdom, eller en mulighet til et anstendig liv.

Framtiden i våre henders krav til kleskjedene:

Kleskjedenes etiske retningslinjer skal inneholde krav om levelønn. Retningslinjene og tilhørende dokumenter må også gi en klar beskrivelse for hvordan intensjonen om en levelønn skal omsettes i praksis.

Hva sier initiativene om lønnsbetingelser? De fleste kleskjedene er medlem av et flerpartsinitiativ (f.eks. Initiativ for etisk handel) eller et bransjeinitiativ (Business Social Compliance Initiative). Av disse initiativene er det bare Ethical Trade Initiative (UK) og Fairwear Foundation (NL) som har levelønn som en del av sine etiske retningslinjer.

Framtiden i våre henders krav til initiativene:

Initiativenes etiske retningslinjer skal inneholde krav om levelønn og det må beskrives hvordan denne implementeres og følges opp. Medlemmer må legge til rette for at dette kravet ivaretas innenfor et angitt tidsrom.

Fakta i tall:

Det norske tekstilmarkedet var i 2007 på ca. 24,5 milliarder kroner. De fire største aktørene målt etter omsetning var Varnergruppen, Hennes & Mauritz, Bestseller Gruppen og Voice Norge.⁷

Av de aktører/kjeder som dekkes i denne undersøkelsen hadde følgende en resultatgrad⁸ over 10 (2007-tall): Varner-Gruppen 10,71, KappAhl 13,83, Hennes & Mauritz 23,31, Bestseller 15,98 og Zara 25,16. Tallene bekrefter at disse driver med god lønnsomhet.

Realprisene på klær og sko falt med 53 % i perioden 1990-2007.⁹ Importen av klær til Norge økte – regnet i tonn - med 5 % fra 2006 til 2007. I løpet av de siste 17 åra har den vært på 107 %, eller 87 % når en regner per innbygger.¹⁰

⁷ Gresvig Årsrapport 2007

⁸ Dersom bedriften oppnår en resultatgrad på opp mot 10 % er det solid. En resultatgrad på mellom 5 og 15 % er vanlig i de fleste bransjer.

⁹ "Økologisk utsyn 2008", s. 6. Rapport 4/2008, Framtiden i våre hender.
<http://www.framtiden.no/200811212431/rapporter/forbruk/okologisk-utsyn-2008.-del-1-forbruket.html>

¹⁰ Ibid, s. 25.

Vedlegg 1 Lønn i forskjellige land

Land	Minstelønn/ mnd. (lovfestet)	Import til Norge 2007 ¹¹ (tonn)	Andel av total import (prosent)
Kina ¹² Beijing Shenzen Guandong Ningxia	RMB 730 RMB 1000 RMB 860 RMB 560 RMB 1000 = ca NOK 1000	41 404	54
Tyrkia ¹³	Lirasi 608 = NOK 2794/mnd	5 375	7
Bangladesh ¹⁴	Tk. 1662,50 = NOK 207	4 101	5
India ¹⁵ Rajasthan	Rs. 100/dag = Rs. 2200/mnd = ca NOK 300/mnd	2 145	3
Malaysia Vest-Sumatra	Ringgit 667-1527 ¹⁶ = NOK 1337- 3061/mnd	1 205	2
Thailand	Bath 4290-5730/mnd ¹⁷ = NOK 866-1157	1 012	1
Indonesia	Rp. 972,604/NOK 600/mnd	570	1
Sørkorea		534	1
Vietnam		1 109	1
Sri Lanka ¹⁸	7500 LKR = NOK 460/mnd	635	1
Kambodsja	Riel 210.000 = ca USD 50 = NOK 350	416	1
Taiwan		233	0
Burma		233	0
Nepal		16	0

¹¹ Total import til Norge i kategorien "Klær og tilbehør" av 77 270 tonn (Kilde: SSB, Utenrikshandel, 2008)

¹² www.paycheck.com

¹³ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_minimum_wages_by_countries

¹⁴ In **Bangladesh**, where massive worker protests in 2006 led to a long-overdue increase in the minimum wage to 1,662.50Tk (US\$24.30) a month, the real value (after inflation) of their monthly wage is now worth even less than the 1995 minimum wage.
http://www.playfair2008.org/docs/Clearing_the_Hurdles.pdf

¹⁵ www.paycheck.com

¹⁶ www.nwpc.dole.gov.ph/pages/statistics/COMPARATIVE.pdf

¹⁷ www.nwpc.dole.gov.ph/pages/statistics/COMPARATIVE.pdf

¹⁸ Den lagstaddgade minilönnen på **Sri Lanka** är just nu 7500 LKR (NOK 460) för textilarbetare, e-post fra Dem Collective AB, 18.12.08

Import til Norge fra listede land		58 988	77%
Total import		77 270	100%

Resultatgraden¹⁹ forteller hvor mye man sitter igjen med i forhold til omsetningen og forholdet mellom omsetning og overskudd. Dersom bedriften oppnår en resultatgrad på opp mot 10 % er det solid. En resultatgrad på mellom 5 og 15 % er vanlig i de fleste bransjer.

$$\text{Resultatgrad} = \frac{\text{Resultat} \times 100}{\text{Driftsinntekter}}$$

¹⁹ Kilde:

http://64.233.183.104/search?q=cache:s8AjSe_VJHEJ:www.naringsetaten.no/okonomistyring/kap5.html+resultatgrad&hl=no&ct=clnk&cd=3&gl=no

Vedlegg 2 Nøkkelinformasjon om kleskjedene

Seiskap/kjede/brands	Medlem i Initiativ for etisk handel?	Økonomiske nøkkeltall 2008 fra www.ravninfo.no	Lønn omtalt i etiske retningslinjer	Etiske retningslinjer på nettsider? Språk?	Produksjonsland 2007/2008
Varner-Gruppen AS Bik Bok Carlings Cubus Dressmann Solo Urban VOLT Vivikes Wearhouse WOW www.varner.no	Ja, medlem av Initiativ for etisk handel siden 2003. Andre medlemskap?	Driftsresultat: 852 127 000 Resultat før skatt: 1 393 707 000 Resultatgrad 10,71 %	7. Adequate Wages ILO Convention N° 131 7.1 A minimum wage in accordance with national legal standards or industry benchmark standards is the absolute minimum standard. The wage shall also cover basic necessities and should allow for some savings. If this requirement is not yet met, the factory shall work towards its fulfilment. 7.2 Working hours, wages and overtime wages shall be set in accordance with relevant laws. 7.3 Wages shall be paid directly to the worker, in a timely fashion and in full.	Ja, se http://www.varner.no/Units/downloads/etiskeRetningslinjer.pdf (kun engelsk versjon)	Varner-gruppen sourcer fra Asia: Kina, India, Korea, Tyrkia, Bangladesh, Laos, Malaysia, Pakistan, Sri Lanka, Thailand og Vietnam. Varner-gruppen produserer også klær i Europa: Bulgaria, England, Hellas, Italia, Latvia, Litauen, Norge, Polen, Portugal, Romania, Spania, Tyskland og Ukraina.
Neste Stopp www.nestestopp.no	Nei.	Driftsresultat: - 14 195 000 Resultat før skatt: -9 054 000 Resultatgrad - 16,36%	Har sannsynligvis ikke etiske retningslinjer.	Nei.	Skrevet og bedt om å få dem, 11.12.08. Ikke noe svar. Rask sjekk i butikk 11.12.08 viser bla. India, Kina og Frankrike.
Voice Norge AS (under Gresvig Holding AS) Voice of Europe (kjøpt opp Popin) Boys of Europe Vic Match	Ja, medlem av Initiativ for etisk handel siden 2003.	Driftsresultat: 40 920 000 Resultat før skatt: 18 323 000 Resultatgrad3,07	7. Adequate Wages (ILO Convention No. 131) 7.1 Wages and benefits should comply with applicable law, e.g. laws regarding minimum wage. 7.2 Legal requirements regarding benefits must comply with conditions regarding wages and benefits must be made clear to the employee prior to employment. Prevailing wage should be paid in all cases where prevailing wage is greater than the minimum wage.	Det er ikke lagt ut noen etiske retningslinjer på Voices hjemmeside. Voice eies av Gresvig AS. På Gresvigs hjemmeside finnes bare en kortversjon (norsk) av retningslinjene: http://www.gresvig.no/upload/080414%20etiske%20retningslinjer_kort.pdf Etter anmodning har Gresvig har sendt oss en fullversjonen (kun engelsk). Det er denne som teksten til venstre er tatt fra.	Kina, Bangladesh, Hong Kong, Portugal, Romania I e-post fra Voice 19.12.08
Ricco Vero www.riccovero.com/	Nei.	<u>Ricco Vero AS:</u> Driftsresultat: 3 775 000	I e-post fra daglig leder 11.12.08 skrives det at: Våre viktigste krav til våre produsenter og samarbeidspartnere er: • Ingen form for tvangs- eller barnarbeid	Nei.	Slovakia Portugal, Kina

			<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsforhold i tråd med nasjonale og internasjonale konvensjoner • Respekt for lover og regler • Ingen diskriminering • Forsvarlige lønns- og arbeidsforhold • Sikre best mulig miljøvennlig produksjon 		
	Resultat etter skatt: 2 558 000				
	Resultatgrad 5,41				
	<u>Ricco_Vero_Detail_AS</u>				
	Driftsresultat: -162 000				
	Resultat før skatt: -372 000				
	Resultatgrad,-0,73				

<p>KappAhl www.kappahl.com</p>	<p>Kapp Ahl (S) er medlem av bransjeinitiativet Business Social Compliance Initiative (BSCI). Kapp Ahl (N) er medlem av Initiativ for etisk handel siden 2002.</p>	<p>Driftsresultat: 155 846 000 Resultat før skatt: 163 725 000 Resultatgrad 13,83</p>	<p>4. Compensation Wages paid for regular working hours, overtime hours and overtime differentials shall meet or exceed legal minimums and/or industry standards. Illegal, unauthorised or disciplinary deductions from wages shall not be made. In situations in which the legal minimum wage and/or industry standards do not cover living expenses and provide some additional disposable income, supplier companies are further encouraged to provide their employees with adequate compensation to meet these needs. Kilde: http://www.bsci-eu.com/index.php?id=2034</p>	<p>KappAhl har ikkje lagt ut de etiske retningslinjene på sine hjemmesider, men det finnes en link til BSCIs hjemmeside. De etiske retningslinjene gjenfinnes her: http://www.bsci-eu.com/index.php?id=2034</p>	<p>Bangladesh, Kina, Vietnam, Sør-Korea, Thailand, Kambodsja, India, Litauen, Polen, Bulgaria, Romania, Ukraina, Italia, Tyrkia, Portugal Kilde: Eva Kindgren, CSR-ansvarlig i e-post og samtale 19.12.08.</p>
<p>H&M www.hm.com</p>	<p>H&M er ikke medlem av noe flerparts-initiativ. Er knyttet opp til Fair Labour Assosiation men bare for leverandører fra Kina. Se http://www.fairlabor.org/fla_affiliates_participating_companies_b1.html</p>	<p>Driftsresultat: 935 112 000 Resultat før skatt: 981 664 000 Resultatgrad 23,31</p>	<p>4.2. Lønner og arbeidstider 4.2.1. Lønen ska betalas regelbundet, i tid, och vara rimlig i förhållande till arbetsprestationen. Den lagstadgade minimilönen är en lägsta accepterad, men inte rekommenderad lönenivå. Kilde: http://www.hm.com/filearea/corporate/fileobjects/pdf/en/COMMON_CODEOFCONDUCT_SWEDISH_PDF_1124202374647_1150270229189.pdf FLAs CoC on wages: Wages and Benefits Employers recognize that wages are essential to meeting employees' basic needs. Employers shall pay employees, as a floor, at least the minimum wage required by local law or the prevailing industry wage, whichever is higher, and shall provide legally mandated benefits. Kilde: http://www.fairlabor.org/about_us_code_conduct_e1.html</p>	<p>Ja. Finnes ikke på norsk men på svensk og en rekke andre språk. Gjenfinnes på http://www.hm.com/filearea/corporate/fileobjects/pdf/en/COMMON_CODEOFCONDUCT_SWEDISH_PDF_1124202374647_1150270229189.pdf</p> <p>Andre land er Bangladesh, Kambodsja, India, Indonesia, Sør-Korea, Pakistan, Sri Lanka, Tyrkia, Italia, Portugal, Hellas, Bulgaria, Romania, Litauen, Polen, England. I rapport om H&M av Mats Winborg (2006) http://www.renklader.org/sites/default/files/material/HM_English_2006.pdf</p>	<p>Kina er det klart viktigste produksjonslandet. Andre land er Bangladesh, Kambodsja, India, Indonesia, Sør-Korea, Pakistan, Sri Lanka, Tyrkia, Italia, Portugal, Hellas, Bulgaria, Romania, Litauen, Polen, England. I rapport om H&M av Mats Winborg (2006) http://www.renklader.org/sites/default/files/material/HM_English_2006.pdf</p>
<p>Gina Tricot www.ginatricot.com</p>	<p>Gina Tricot ble medlem av bransjeinitiativet Business Social Compliance Initiative (BSCI) i 2008.</p>	<p>Gina Tricot AB: Driftsresultat: 4 943 000 Resultat før skatt: 5 167 000 Resultatgrad 3,46</p>	<p>4. Lønn Lønn som utbetales for vanlig arbeidstid, overtidstimer og overtidstillegg skal tilsvare eller overgå lovfestet minstelønn og/eller bransjestandarder. Ulovlig, ikke-godkjent eller disiplinære fradrag i lønnen skal ikke forekomme. I situasjoner hvor den lovlige minstelønnen og/eller bransjestandardene ikke dekker levekostnader og gir noe ekstra disponibel inntekt, vil leverandørselskaper oppmuntres ytterligere til å gi sine ansatte tilstrekkelig lønn til å dekke disse behovene. Fratrekk i lønn som et disiplinært tiltak er forbudt. Leverandørselskaper skal sikre at sammensetningen av lønn og ytelser detaljeres tydelig og regelmessig for arbeidere; leverandørselskapet skal også sikre at lønn og ytelser blir utbetalt i fullt samsvar med alle gjeldende lover og at lønn utbetales på en måte som passer for arbeiderne. I overensstemmelse med ILO-konvensjonene 26 og 131. Kilde: https://www.ginatricot.com/lib/files/codeofconduct_no.pdf</p>	<p>Ja, en kortversjon på norsk ligger på Gina Tricots hjemmeside: https://www.ginatricot.com/lib/files/codeofconduct_short_no.pdf En utvidet versjon som er en blanding av BSCIs retningslinjer og Gina Tricot sine gjenfinnes på https://www.ginatricot.com/lib/files/codeofconduct_no.pdf</p>	<p>Tyrkia, Kina, Bangladesh, India, Hellas I e-post fra Gina Tricot 12.12.08</p>

<p>Lindex AS (eies av Stockman) www.lindex.com</p>	<p>Lindex (S) er medlem av bransjeinitiativet BSCI siden 2005.</p>	<p>Driftsresult: 98 991 000</p> <p>Resultat før skatt: 93 828 000</p> <p>Resultatgrad 6,61</p>	<p>4. Compensation</p> <p>Wages paid for regular working hours, overtime hours and overtime differentials shall meet or exceed legal minimums and/or industry standards. Illegal, unauthorised or disciplinary deductions from wages shall not be made. In situations in which the legal minimum wage and/or industry standards do not cover living expenses and provide some additional disposable income, supplier companies are further encouraged to provide their employees with adequate compensation to meet these needs. Deductions from wages as a disciplinary measure are forbidden. Supplier companies shall ensure that wage and benefits composition are detailed clearly and regularly for workers; the supplier company shall also ensure that wages and benefits are rendered in full compliance with all applicable laws and that remuneration is rendered in a manner convenient to workers.</p> <p>In accordance with ILO conventions 26 and 131. http://www.lindex.com/Archive/pdf/EN_02_NEW_Code_of_Conduct.pdf</p>	<p>Ja. Kortversjon finnes på Lindex hjemmeside: http://www.lindex.com/no/Information/ContentPage.aspx?id=7855&subid=1658215&promolevel=true&parentid=1658196</p> <p>Der ligger det også en lenke til BSCIs fullversjon (kun engelsk): http://www.lindex.com/Archive/pdf/EN_02_NEW_Code_of_Conduct.pdf</p>	<p>Kina, Bangladesh, Tyrkia, India, Italia, Indonesia, Romania, Sør- Korea, Hong Kong, Pakistan, Ukraina, Polen, Makau, Tyskland, Sverige, Bulgaria, Portugal, Sri Lanka, Nederland, Latvia</p> <p>Kilde: Sara Carlsen, Head of Corporate Communications, 25. April 2008</p>
<p>Bestseller Jack Jones Vero Moda mama licious name it Only Object Collectors Item VILA www.bestseller.com</p>	<p>Bestseller er med i Dansk Initiativ for Etsk handel siden 2008.</p> <p>Kilde: http://www.bestseller.com/en-US/responsibleproduction/Pages/DanishEthicalTradingInitiative.aspx</p>	<p><u>Bestseller AS (engros-handel)</u></p> <p>Driftsresult: 163 284 000</p> <p>Resultat før skatt: 172 770 000</p> <p>Resultatgrad 15,98</p> <p><u>Bestseller Retail AS (butikkhd)</u></p> <p>Driftsresult.: 61 904 000</p> <p>Resultat før skatt: 68 197 000</p> <p>Resultatgrad 9,14</p> <p><u>Bestseller Norge Detail AS (butikkhd)</u></p>	<p>3 Social Responsibility</p> <p>3.3.0: The supplier shall comply with current law concerning wages, compensation for overtime and payment procedures. The employees are entitled to at least a statutory minimum wage or the standard rate in the industry. If these rates differ, the employee is entitled to the highest rate.</p> <p>Kilde: http://www.bestseller.com/NR/rdonlyres/2E37417E-8AA0-4FCD-B93A-D074D429D12B/0/COCskabelon.pdf</p>	<p>Ja, på engelsk. Gjenfinnes på http://www.bestseller.com/NR/rdonlyres/2E37417E-8AA0-4FCD-B93A-D074D429D12B/0/COCskabelon.pdf</p>	<p>Kina, India, Bangladesh, Tyrkia og Italia står for 90%</p> <p>Kilde: E-mail fra Bestseller 12.12.08.</p>

<p>Zara Norge AS www.zara.com</p>	<p>Medlem i Ethical Trade Initiative siden 2007.</p> <p>Signerte en Global Framework Agreement med ITGWLF i 2007.</p>	<p>Driftsresultat: 735 000</p> <p>Resultat før skatt: 1 071 000</p> <p>Resultatgrad12.63</p>	<p>7. WAGES ARE PAID. External manufacturers, suppliers and their subcontractors shall ensure that wages paid for a standard working week shall meet at least the minimum legal or collective bargain agreement, whichever is higher. In any event, wages should always be enough to meet at least the basic needs of workers and their families and any other which might be considered as reasonable additional needs.</p> <p>(...)</p> <p>Kilde: CSR-ansvarlig Aleix Gonzalez Busquets</p>	<p>Nei, gjeldende etiske retningslinjer ligger ikke ute på hjemmesidene men vil kunne gjenfinnes snart.</p>	<p>Det meste av produksjonen foregår i Kina, India, Bangladesh, Marokko, Tyrkia og Portugal.</p> <p>Se s. 24 i http://www.inditex.com/en/shareholders_and_investors/investor_relations/annual_reports</p>
--	---	--	---	---	--